

# NAŠE NOVINE

POLITIČNI-GOSPODARSKI I KULTURNI TEDNIK.

Prihaja vsako nedeljo. — Cena: »Naši Novin« je na leto 40 D. na polleta 20 D. Oglasi se tudi spremajo. Cena ednoga kvadratnega centimetra za ednok 75 par. Za večkrat popust. Rokopisi se nevrnejo.

Uredništvo i uprava je v Dolnji-Lendavi št. 32.  
Lastnik lista: KONZORCIJ.  
Odgovorni urednik i izdajateo: HERRI LEOPOLD ev. p. duhovnik.

I. Leto 23. številke.

Dolnja Lendava, 24. oktobra 1926.

Cena edne številke 1 Dinar.

## Šče ednok autonomija!

„Jutarni list“ piše, da je vladina kriza odstranjena i ostane dalje stara vladina koalicija, to je radikalski i radičevski. Mislilo se pa tudi na to da se primejo v vladu slovenski klerikali to je SLS. Slovenska ljudska stranka bi tudi jako rada šla na vladu. Ali so njim strogi pogoj postavili. Te pogoj je pa, da naj gospodje slovenski klerikali izdajo na narod edno izjavo, z šterom pripoznajo vidovdansko ustavo i odbacijo autonomijo svojo.

Že skoro pol leta obstojijo naši listi „Naše Novine“ i „Néplap“, — te novine vsaki teden pišejo od toga, da naj zapustijo naš gosp. Klekl program i sanj Slovenske autonomije i mesto toga naj idejo k vladi, gde li več — ali vse — lejko poskrbijo za naš kraj, za našo lübo Prekmurje.

Ka smo mi našemi gospodi poslanci Kleklini že prek pol leta veleli, to želi zdaj vlada od cele njegove stranke, to zahteva so od njegovega predsednika g. Dr. Korošca. Gospod Klekl je naše zahteve odbio i mesto toga, da bi si dal sebi kaj dopovedati ali da bi se z nami od tega kaj spominjau je začno eden grdi boj proti nam vsem, v šterom boji smo bili mi blateni z veleizdajstvom, z veroizdajstvom i samo njegov törjanski komunist bi mogeo povedati z kakšo njegovo snago nej.

Gosp. Klekl se nej spominjo z nami! Njegov predsednik g. Dr. Korošec pa pogaja se od toga, — sede se vküper z g. Radičom i se spominjajo od toga v kakši formi bi se ta izjava izdala, da ne trbe niti klerikalom ne Slovenske autonomije.

Ta zgoda sama dokaže, da je pravica na našoj strani i da je autonomija samo en trn v teli našega življenja, šteri se more odstraniti.

Mi prekmurci smo mogli ob prvem viknuti proti Slovenski autonomiji, ar bi nas to gospodarsko iz cela uničilo. Ali prejk Möre na Štajarskom i na Kranjskom so lüdi tudi že, da bi njim tudi na kvar bila autonomija in so se začnoli zbirati pod zastavo Radiča. Zdaj na konci sami klerikalci najbrž tudi opazijo, da z svojo parolo za autonomijo, drugo nikaj ne dosegejo, samo to, ka bi mogli tak splošni opoziciji ostati i zgubiti svoje birače, volilce. Zato se pogaja g. Korošec, — zato bi že radi lüčili k vrugi stran parolo za Slovensko autonomijo, — i zdaj že samo tisto formo iščejo, kak bi se to moglo — na nikši li poštenu način — izjaviti narodi, da se pozabi cejli sanj autonomije.

Mi zdaj že moremo s zadoščenjem reči, da

1.) mi smo ob prvem postavili to zahtevo javno pred narod.

2.) i tak mi smo stem tudi silili klerikalce na to, da se obrnejo na to spametnešo i pravo pot.

Či se Slovenska ljudska stranka istinsko odloči na to, da odvrže svoj sanj za autonomijo i tak pride na vladu, — je z tem odstranjen trn našega tela. Te obostane tudi naša ostra borba proti tej autonomiji i proti tej stranki, — v šterom boji smo se mogli služiti tudi z takšimi sredstvi, ka je že izgledalo tak kak boj proti bratom Slovencom. Do zdaj smo mogli to tak delati — kak šteč je nam bilo žao, da so neštérni kratkovidni to istinsko tako mislili.

To bi se stem prenehalo, či bi šli klerikalci — pripoznajoč ustavo — v vladu, — v vladu sporazuma vseh narodov naše države, za štero se je zbrala naša stranka.

Ne bo se pa prenehalo, naše gibanje u drugom oziri tak dugo,

dokeč ne vidimo garancije za to, da Klerikalci to istinsko i odkrito tak mislijo i čütijo glede ustave. Dokeč ne vidimo, da neso samo zato to včínili, da pridejo do ministerstva i da tam z rovanjem motijo delo za „sporazum“ i s tem za napredovanje i blago-

stan države,

Zato je naša največša pažnja na tom zdaj i to bo moglo tudi odločiti za nas pitanje, da k šteri stranki pristopimo tudi mi!

Odločitev je tü, — pitamo naš narod!

† VLADIMIR FOKY  
DOLNJO LENDAVSKI KAPLAN.

Pred ednim tjednom je vest o betegi g. kaplana raznemirila doljno-lendavsko javnost. Ka se je zvedilo, da je malo vüpanja, ka bi voobče prelüblen gospod ozdravo so lüdjje trunoma hodili pozvedavat o njegovom stanji. 20 oktobra se je tak poslabšao, da ga je sodühovnik spovedao i podelo svetstva za umerajoče. Beteg se je pa z velikov hitrostjov širo, tak da je po ednom dnevnom strašnom trpljenji 21. oktobra večer po 9 vöri v Gospodi zaspa. Iz njegovoga življenja znamo, da skoro kak so ga posvetili za dühovnika je bio nastavljen za kaplana v Dobrovnik, kje je z najbolj gorečim düsni pasterskem delom, posebno pa njegova velika lübezen do male nedolžne dece, si je pridobo veliko lübezen. Ka so pa apoštolski administrator, mariborski herceg püšpek prevzeli cerkv. administracijo v Prekmurji so ga kmalo prostavili v Doljno Lendavo. Tü tudi je z največšo vnemo delao, posebno veliko pažnjo i skrb je meo za malo nedužno deco. Včüo jo je, igrao se z njimi, zadnji krajcar je za nje dao, štera so

ga tak radi meli, da je težko bilo nje v njegovem betegi nazaj držati. V siromaštvi je raseo i dobri lüdjje so me pomagali, da je dovršo svoje študije, zato je preveč lübo siromake, za štere je zadnji fiier tudi gorialdüvo. Gda je z Dobrovnika odišo, dobre düše i deca so z jočom i s skuzami vzeli slobod od njega i tak mislimo, da ga Doljno-Lendavski verniki tudi ne pozabijo. Spome-nek svojega lüblenoga kaplana ki kak vogrski državlan je sebe gorialdüvo i tü je ostao, da bi vogrske vernike vodo, razdelio je med njimi veselje i žalost. Zdaj, da je dokončo svoj kratkizemelski žitek, tü ostane on do goristanjenja. Nasledüvo je gospon Jezusa reči: Püstitite k meni male, ar je njihovo nebesko kraljestvo. Močno verjemo, da ga je priatel male dece gospon Jezus Kristuš že sprejao v svoje lepo kraljestvo, toga poniznoga i dobroga srca dühovnika i v družbi nedužne dece de tisto sladko veselje meo, štero je meo med malimi na etoj zemli. Med verniki Doljno-Lendavske i Dobrovniške fare i med znanci de blagosloven njegov spomenek.

## Odprto pismo na Kontler Gyula törniškoga učitelja.

Kontler Gyula törniški učitelj v Novinaj i v Népujsági to piše, da sem jaz z penez kotoliškoga plebanoša zraso do uredniškoga stola »Néplapa« i »Naši Novin« i da sem z pomočjov klerikalnoga

bugyelariša postao za človeka:

To pa za svojo dužnost držim da na te nesramne napade pred prekmurskim lüdstvom odgovor dam na kraci.

Najprvo ugotovim, da ste vi gospon Kontler nesramno lažali, vi ste eden grdi lažlivec, ki nemate düšnevesti i edne piknje poštenja.

To je grda i nesramna laž, da bi jaz z penez katoliškoga pleba-



noša postao za človeka. Či bi vi gospon Kontler meli dušnovest, či bi vi edno malo iskro krščansko-ga duha meli v svojem srci, te bi druge poštene ljudi ne tak nesramno napadali i tak grdo lagali.

To vam v oči povem, da je to grda laž, da bi jaz z penez katoliškoga plebanoša, z penez klerikalnoga bugyeleriša postao človek.

Jaz sem g. Klekl poslanca ne pozno do vremena, gda sem že drugo leto na bogoslovji bio. Do tistoga mao sem pa jaz zvršio VIII. razredov gimnazije i tri semestrov na theiologii. Doka! sem se prišo, je moje včenje v preveč dosta penez prišlo. Moje štiri leta ne theiologii so 50 jezero dinarov koštale i te peneze so mi resen g. Klekl poslanec i vpokojeni plebanoš dali? Ne so mi je oni dali, nego moji ljubleni i dragi roditelje so bili tisti, ki so se trudili i delali i spravlali so te peneze na svojem verstvi.

Jaz sem politiko ljudske stranke ne za peneze, ne za dobičke podpiro, i tudi sem je ne dobo, kak to Kontler piše. Jaz sem zato bio pristaš ljudske stranke, ar ljubim svoj rod, svoje prekmursko ljudstvo i to grdo gde sem se rodio i tak sem mislo, da je to tista politika, štera našo krajino i naše prekmursko ljudstvo mentuje od pogubela i od smrti. Jaz sem se nesebično trudo i delo sem samo za ljudstvo i nigdar ne zasebe. Da bi sebičen bio i da bi za sebe gledo samo, to niti moj največji neprijatelj nemre praviti. Dosta sem delo, dosta sem se trudo za ljudsko stranko, ali za svoje delo sem nigdar ne čako i proso plačo, nego dostakrat sem svoje peneze trošo. I zakaj sem tam povrgo ljudsko stranko, na to tudi lejko dam odgovor? Ar sem prevedo, da je njihova politika jalova i samo na kvar, na pogubel prekmurskomi ljudstvi.

Tak vam g. Kontler ešče ednok povem i naj vas sodi prekmursko ljudstvo i ednok naš pravičen i edini Bog, da ste vi grdo i nesramno lažali, ga ste vi eden grdi lažlivec, ar je to ne istina, de bi jaz z penez ednoga katoliškoga plebanoša postao človek.

To ime, da ste lažlivec, več nišče nezapere doj z vas.

Zdaj pa ešče prosim i goripozovem g. Klekla narodnoga poslanca i vpokojenoga plebanoša; da nej pove istino i pravico:

Prosim vas zato g. vp. plebanoš i narodni poslanec, dajte mi odgovor v svoji cenj. listaj v Novinaj i v Népujsági na sledeča pitanja, naj tak prekmursko ljudstvo zna i spozna, ka je istina i što je lažo: —

Povejte, ali je istina, da se jaz vašim penezom mam zahvaliti da sem človek postao?

Povejte ali je istina da sem se jaz z penez katoliškoga plebanoša, štero bi po Kontleri vi bili, vönavčo i z penez klerikalnoga bugyeleriša?

Povejte, ali sem jaz samo ednok proso od vas peneze?

Povejte, kelko penez sem jaz dobo od vas i z klerikalnoga bugyeleriša?

Povejte ali je Kontler Gyula stem ne lažo, da to piše, da sem jaz z vaši, z klerikalni penez postao človek?

Čakam na vaš odgovor v vaši listaj, čaka na vaš odgovor prekmursko ljudstvo.

Po vašem odgovori de tudi prekmursko ljudstvo sodilo obri Kontlera ki vaše liste piše i tak nesramno laže i napada poštene ljudi. —

**Hári Lipót**

ev. administrator,  
urednik „Naši Novin“ i „Néplapa“.

## Šarlatan.

Šarlatan je francoska reč i znaenjuje človeka, šteri brez potrebnoga znanja z drznim nastopom i z bobnečimi frazami vlogo imenitoga pisatelja šče igrati. Takši šarlatan je pisec „političnih zapiskov“ i raznih „ugotovitev“ v Kleklnovih „Novinaj“.

Človek neve, čemi bi se bole čudivao, ali drznosti, s šterov té šarlatan piše o predmetih, o šterih niti pojma nema, ali pa nepazljivosti, ali neznanoosti uredništva, „Novin“, ka té do blaznosti neumne članke objavlati dá. — Dvojiti moramo nad normalnov pametjov toga človeka. Zapiše nesmiselne stavke, drzne trditve, z šterih ešče drznejše sklepe izvaja. Potem pa triumfira, hváli se kak imenito on pisati zna, na kak visiki nivo je podigno „Népujság“ i „Novine“ i kak se prej neodvisna stranka boji njega. No, no, hüdoga psa se vsaki čeden človek boji, ar on ne gleda na to, ali si poštene človek, ali si tolvaj, nego vje te, ali nejmenje hlače ti prasne; zato je čednejše, či se ga ogneš.

Či bi mi šteli pobijati vse drzne trditve i nedosledne sklepe toga šarlatana, te pač za nikaj drugo ne bi meli prostora v „Naših Novinaj“. — Zato samo na ništerih njegovih opazkaj pokážemo njegovo šarlatanstvo. „Ex uno disce omnes“. —

Kak smo že v ednoj opazki pokazali, ka je njegova „ugotovitev“ štev. 2. ne ugotovitev, nego sleparija na kubiki: tak o njegovej novejšoj „ugotovitvi“ štev. 3. lahko mirno trdimo, ka na sebi nosi znake odnorjenosti. Z toga, ka je Radičova stranka ne protestirala proti odstranitvi veranavuka iz učiteljskih šol, z toga praj to sledi, ka se prekmurska neodvisna stranka navdušuje za Radičovo stranko! Što more takše sklepanje razmeti? Je naša prekmurska stranka pozdravljala Radičovo stranko za voló toga neprotestiranja, ali jo pohválila. — Dale: z toga neprotestiranja Radičove stranke praj to sledi, ka je naš sodelavec M. J. zmotiv, podpira coelibatštürmere i takše ljudi, šteri se ne zavzemejo za krščansko vzgojo decé. Takše sklepanje je dozorelo za umobolnico.

Šarlatanstvo na tretji stopnji je njegova opazka k članki „Nacionalizem“. — Pretirana, nerédna ljubav do svojega naroda, to je praj ne nacionalizem, nego šovinizem. (Ó ósbutaság!) To je: té šarlatan se tú znóvič v takšo reč v tika,

štere ne razmi. I k tomi ešče farizejsko zapomni, ka on „ne popravlja rad trditve starejših gospodov“, posebno ne v takšem dugovanji, štero mora vsaki dijak srednje šole v málom prsti meti.

Kakšo šolo je pa on zvršo, ka niti v glavi nema toga dogovanja, pa itak šče popravlja tisto, ka je drugi dobro zapisao? Ar ponávlamo, ka je pretirana, nerédna ljubav do svojega naroda nacionalizem. Komi je vse edno nacionalnost i nacionalizem, tisti naj mesto pera motiko jemlé v roke. Ki šče članke pisati, posebno pa ešče druge kritikovati, tisti mora razmeti posnen tvoritvenoga zloga: — iz em — is mus, šteri vsigdar zlorabo znamenuje, kak na primer: germanizem, kapitalizem, komunizem, nacionalizem. — Kaj je pa šovinizem? Skoro isto, kak nacionalizem. Samo šovinizem je prenešeni pojem. (Chauvin eredetileg Scribe szindarabjanák egy Napoleon — imádó szereplője.) Po svojem nastanki šovinizem zamenjuje vsakojakčo slepó pristranost, vnetost ali zavzetost. V največšem vremeni se pa šovinizem skoro vsigdar v tistom pomeni rábi, kak nacionalizem, to je: znamenjuje zagriženo nacionalnost, slepo nacionalno vozkoščenost.

Pisec članka bi tudi lahko zapisao: pretirana, nerédna ljubav do svojega naroda je šovinizem. Ali ne je šteo ešče več tújih rečih vmetati, pa tudi je „nacionalizem“ bole primerna, prikladna reč za njegov predmet. — A té nesrečen šarlatan se pa nato postavi v pozo čednejšega ino imenjuje stavek našega pisca za „jako grobo pometo“. No što je tú zagrešo „jako grobo pometo“? Naš pisec, M. J. gotovo ne. Zato opominamo toga šarlatana, ka se je on prekesno narodo za to, ka bi zmožen bio članke našega sodelavca M. J. popravlati. Verstanden?

## Politični glasi.

### Notranja politika.

Uzunovičova vlada je ostala, želje samostojnih demokratov i klerikalcev, da bi v vlado prišle so se ne posrečile.

Novo zasedanje skupštine se je v četrtek začnólo, gda se tudi zvoli novo predsedništvo. Predsednik narodne skupštine grušno Marko Trti-

## Podlistek.

### Božični večer.

#### II.

Približno se je i že je pri dveraj prvi oktober. Ali ne tria po dveraj, kak poštene obiskovalec, nega po srcaj roditelov i mladi ljudi, šteri se ljubijo, tak da se jočejo stari i mladi.

Slednjega septembra večer je hladno i mokro vremen, velka tišina vse povsod. Kak male kresance, tak se svetijo oblaki v vesi, šteri kažejo, da so si tam ešče ne dolegli. Morebiti, da na tri leta odhajajočim sinom spravljajo ešče dosta dobroga na pot.

Pri hiži Szántóji je tudi velka tišina, samo z malinov kapajoče listje šošnja. I dónok ne! Nikaj drugoga je. Na konci dvora, tak da bi se joč čüo! Zdaj se edne deklice glas čüje:

Mikloš! Ali si gvüšen, da v tom dugom vremeni, v tej treh letaj nišče kraj ne obrne od mene tvoje srce? Tak pravijo, da tam v velki varašaj dosta

takši žen jeste, štere razmijo k tomi, kak trbej mladencov srce k sebi potegnoti.

Juliška, moja bela ovčica! Naj mene tak blagoslovi Bog, ka do pred menom vsigdar samo tvoje lepe oči tvoj obraz i tak nede mogo do mene drugi ženski pogled, či de bar tak lepa. Ali boš znala tak močna biti? Tebe silov odtrgnejo od mene i drugomi dajo tvoje dobro srce.

Ne Mikloš! Oblübibim ti, da ne moj oča, ne mati, ne z dobrov, ne z lagojov rečjov, ne z nikšim kinčom i bogastvom me ne vzemeta na to, da bi jaz nevörna ostala k tebi, ar bi te mreti mogla, moje srce bi se razpočilo.

Zahvalim ti Juliška! Dober Bog je zvezó vküper najna srca, ar bi se nači ne mogla tak preveč ljubiti. On naj obdrži i pomore nama, da boš ednok moja . . .

Tvoj je bogme bič, šterim tak dobro znaš ravnati, nimand.

Z tem lepim pozdravom je pribegžala med njiva Szántójca i hčeri je zapovedala, naj se pobere domo z etimi

rečmi: ve te doma oča navči, kak trbej takšemi oblübo dati, ki nika nema.

Visikopoštüvana ženska! pravi Mikloš, to znate, da sem ne bojazlivi človek i to vas pitam, ali sem jaz manjak, ali ka je takšega namenj, zakaj bi se Juliški sramüvati trbelo, ali sem pijanec, kartaš, grobion? Da sem siromak, zato? Ali oblübibim vam, da z etimi rokami jaz vsigdar telko pripravim, da v bogši šorš postavim Juliško, kak je pa pri vas, či njej bar jednoga krajcara ne date. Zdaj vam ešče to pravim, či Juliški samo eden vlas vöspadne zavolo vašega grobianstva, tak te čütili moč moji rok. Zdaj lejko idete.

Szántójca je več ne smela edne reči pregovoriti, samo je bežala domo. Ešče je tisto ne čüla, gda je Mikloš skričo Juliški: Zbogom moja lepa rožica, ne pozabi me i moli za mene.

Gda je Mikloš domo prišo, pri vrtaj je najšo svojó mater, štera je vse čüla, i z fürtojom je brisala svoje oči, Siromak moj sin, kak more tak brez srčna biti ena ženska, eno böße stvorenje. Či je divjačina pa se boji za svoje i

edna žena, edna mati bi znala svojoj hčeri vövtgrnoti srce. Takši nikaj neve od Boga i od prve bože zapovedi.

Oh bogme nikaj neve od toga, pravi Mikloš, ve samo peneze čte i sveto pismo nema časa čteti.

#### III.

Szántójca se je stem ne mogla pomiriti, da bi njena Juliška pri Mikloši bogši šorš mela, kak doma. Ešče takše pravi te kodiš, ki drugo nema, kak tisto, ka zasliži. Jistina da so do etiga mao ne dosta dali na Juliško, ar je naprej valon bilo verstvo i drugo delo. Po etom toga de vse nači, ve jaz že pokažem tomi nimandi, v svilo i v baršon de se oblačala moja hči. Ka de se njoj vidlo za jesti, tisto si lejko spravlja, znam da se več nede trucaja v kodiški žitek.

I tak se je zgodilo, kak si je to Szántójca vözoštönderalo. Juliški so takšo obleko spoküpili, da je v kašteli grofova hči na mela takšega. Več so ne jo gnali na delo, mati jo vsaki den opitala, ka de jela, samo naj küha sebi, ka se njej dopadne, ve majo velko bogastvo.



kovič ostane. Klerikalna stranka de zahtevala, naj eden potpredsednik slovenec bo. V trk večer se je vrno v Beograd Nikola Pašić, gde so ga njegovi pristaši z velikimi ovacijami sprejeli. Nikola Pašić dobro vidi i krepek je.

Slovenski samostojni demokrati, gda so vidli, da njihova stranka nikak ne pride v vlado, so se ponudili radikalom, da bi v radikalno stranko stopili. Ali njihovo prošnjo so ne poslušali. Preveč lagvo more stati njihova barka da se tak silijo v vlado.

Voditel klerikalne stranke dr. Korošec se je premoči keden tudi pogajo z Radičom, da bi njegova stranka v vlado stopila, čí bi dva ministerstva dobila. Radić je zato Korošca glavo proso, tak da bi se on odstrano.

### Vogrška.

Mandat sestaviti novo vlado na Vogrskom je znova grof. Bethlen dobo. Navekse so stari člani ostali v vladi. Zvünsko je ministerstvo prevzeo Valkó, prveši trgovinski minister, notranje ministerstvo pa Szcitovsky, trgovino profesor Hermann.

V kratkom vremeni na vogrskom edno širšo amnestijo dajo, vó i tak bi se tudi odpustila voza onim, ki so za valo falzifikatvi franka na vozo bili osojeni. Francozi proti tomi nikaj nemrejo meti, ar ne francoski frank, ne francoski narod nema nikše škode z falzifikatorske afere.

### Nemška Austrija.

Vodstvo krščansko socialne stranke je oprosilo bivšega kancelara Seipela, naj prevzeme mandat i naj sestavi novi kabinet. Dr. Seipel je že sestavo novo vlado štero de podpirala krščansko-socialna stranka i velki nemci, ki so za to,

naj se Aastrija k Nemčiji pridruži. Na mesto prosvetnoga ministra Schmitza i finačnoga ministra dr. Kienböcka pridejo drugi, ovak stara vlada žostane. Socialno-demokratska stranka je proti novoj vladi.

## Opazke.

### Sleparija šte. 2.

Uredništvo Kleklnovih „Novin“ od 10. X. je objavilo nekšo „Ugotovitev šte. 2.“, v šteroj, pravi ka je M. J. 1922. leta to pisao, „ka za ves svet ne bomo šli pod Hrvatsko“. Ugotavljamo, ka je to ne „Ugotovitev šte. 2.“, nego sleparija na kubiki. Zakaj je pa uredništvo „Novin“ ne objavilo celoga dotičnoga članka? Zakaj je samo eden stavek glédalo, pa ešče tistoga sleparsko citiralo? Od kaj je govorio tisti članek 1922 leta? Od cerkvene pripadnosti Prekmurja. Zakaj pa uredništvo „Novin“, to na politično pripadnost obrača? Je to pošteno delo? Ne, to je sleparija. Uredništvo „Novin“ dobro zna, ka je tisti članek u prvovrsti proti ednoj drugoj pripadnosti govorio. Zakaj pa tudi toga ne objavlja? Jeli, ar bi se tē nekaj ščista drugoga ugotovilo, naimre to, ka je M. J. dobro presodo položaj, kakor to denešnje razmere svedoči. Kak resničen je bio navedeni razlog proti tistoj drugoj pripadnosti, to je ravno obnašanje urednika „Novin“ te včasi pokazalo. Ar je on kot bogoslovec — Klerik na tisti članek z ednim odurnim napadom na g. Deli Števana, beltinskoga kaplana odgovoro. Lehko bi znao, ka je g. Deli ne pisao članka, nego ne

je šteo znati, naj imá priliko grdo napadnoti svojega domačega duhovnoga pastira. I to je činio on kot bogoslovec — Klerik, šteri po predpisi X. Pija niti ne bi smeo političnih novin čteti, ne pa pisati v nje. Tak je on sam potrdio razlog o vzgoji v nekem zavodu. — Sam sebi je pa že naprej oteškočo duhovniško delovanje med prekmurski duhovniki. Kleklnove „Novine“, šterim je zdaj urednik, je pa te etak obsodo: „Novine so stem člankom pokazale svojo prábo i breznačelnost“!

Vidite, vidite g. urednik, kak istiniten je stari pregovor: „Ne ráši . . . , ar smrdi“.

### Čehi v Ljubljani.

V začétki oktobra so češki narodni poslanci obiskali vekša mesta Jugoslavije. Prišli so tudi v Ljubljano. Slovenci so parádiške lüstvo, na zvünešnje parádije dosta dájo i je tudi znajo priréditi. Tak so „brate“ čeke tudi z velikimi parádijami sprejeli. Od obe stráni so govore držali, hvallili so se eden drugom, kak so izdajali i razdirali Austrijo v svetovnoj vojni. Prizor za bogove je pa bio, gda sta se na zadnje Dr. Korošec, štajarski katoliški duhovnik i Soukup, češki socialdemokrat i zagrižen bogotajivec küšnola. Drüge nesreče je ne bilo.

Mi prekmurci čehov ne pozdravljamo. Ar oni so odtrgali od vogarskog orsága dobre kristjane slovake s stem, ka je praj odslobodijo od vogarskog jáрма; i zdaj bole zatiravajo mantrajo slovake, kak so je vogri; zaprli so njim

vse katoliške srednje šole i v ljudske šole so njim poslali brezverske učitele, pač na vse mogoče načine ščejo zatreti katoliško vero slovakov. Takših slovanskih „bratov nam ne trbej.

## GLASI.

**Drüštvo invalidov.** Drüštvo invalidov v Dolnji-Lendavi de izredno šejo držalo v nedelo, 24-ga oktobra, na šteroj seji se novi voditelje izvolijo i vred se postavi pitanje trafike.

**Automobilska nesreča.** Preminoči keden se je težka automobilna nesreča zgodila pri Št. Ilji. Trgovac Alojz Neudauer iz Gornje-Radgone se je v noči pelo proti Maribori. Pri Št. Ilji, kak je prek železnice vozo, se je automobil v železniški zaperač vdaro, tak da so potniki vóspadnoli z automobila. Dve dami ste se težko ohranili, ena je zgübila eno oko.

**Smrtna obsodba v Varaždini.** Ne davno so v Krapinski-Toplica morili krčmara Adama Dolička i njegovo ženo Julijo. To zverinsko delo so Juri Božič, Velimir Nemec i Matija Duh učinili. Ednok so v krčmo prišli, morili so krčmara, ženo pa smrtno ohranili i oropáli hižo. Varaždinsko sodišče je Božiča na smrt, Nemeca na 20 let, Duha pa na 10 let voze osodilo.

**Zita se v Italijo spravlja.** Zita bivša casarca i kralica na Španskom živi svojov decov. Zita se je namenila v Anglijo preseliti, ali proti tomi je bio angleški kral i ministri. Zda si Zita na Italijo misli i v Toscano bi se odselila. Istina da je Mussoliniji to tudi ne povoli. —

**Glasovanje v Norvegiji.** Naj si nišče ne misli na politično glasovanje. Oktobra 18-ga se je držalo glasovanje, ali se naj dale točijo alkoholne pijače, ali se pa naj to prepove. Rezultat glasovanja je proti alkoholi. Trezno norveško lüdstvo je proti alkoholi.

**Lübezen.** Varga Gergely mladeneč z Kamovci i Horvath Juliška z Žitkovec sta se polübila. Dekle starišje so pa ne šteli od toga čüti, da bi se mladiva poročila. Dekla si je zato lepo vküperpakivala svojo obleko i odišla je z mladencem k tistoga starišam v Kamovce.

**Okrajno sodišče.** Občina Lenti na Vogrskom je prosila ministerstvo pravde, da se naj v Lenti expoziturno sodišče pošle, ar je lüstvi preveč daleč hoditi v Zalaegerszeg.

**Posvetšavanje tórna.** V Lucovi so novi tóren zazidali, šteri je okt. 17-ga bio posvečeni. Dva zvona so si že prle spravili. Ta mala občina je na zvone i tóren 24 jezera dinarov plačala.

**Evangelíčanski kalendari.** Evangelíčanski kalendar de etoga meseca zadnje dni zgótvlen. Vsaki evangelíčanec ga dobi pri svojem duhovniku.

**Dvoji jubileum.** Kapi Béla sv. pišpek so ne davno svetili v Szombathelyi svojega duhovništva 25-o i svoje-ga pišpekstva 10-o letnico.

**Podpirajte i naročte si „Naše Novine“.**

tebe i dönok si ne zadovolna, ti nezahvalno stvorenje.

Pa čí bi jo samo ednok spítali, ka jo bantüje, zakaj je tak žalosna, bi njim povedala: Vzemte mi lepo hižo ne ciferajte me, ne oblačajte me v svilo, samo me malo bole lübté. Ne trbej meni drugo, kak vašega srca topločo.

Bogše se čütila pri Gerđojci, v tistoj maloj, prostnoj hižici, koma se je po večeraj skrila, da so si starišje po žmetnom deli dojpčinoli.

Tam je bogše bilo. Doma njej je mrzlo bilo i gladna je bila njena sirotinska düša ešče v leti pri punom stoli. Ali ne pri Žuži, ešče v zimi ne, gda je samo slabo veje gorelo v peči i edna mala kresanca se je samo svetila na stoli. Zakaj?

Ar so pri Žuži z srca toplov lübeznostjov küřili. Ar so tam z vüpnostjov i odkritosrčnostjov svetili. Ar je tam Žuža z sadom vóre, z smilenostjov i z poniznostjov hranila male Juliške lačno düšo. Edna je drugoj povedala svoje teškoče. Čtele so Miklošove pisma. Kak veselo je bilo z tej čteti, da

kak je tak daleč, ešče bole lübi svojo Juliško. Kak lepa so bile te pisma!

Ednok, gda je Žuža dva kedna pri svojoj hčeri bila v ednom bližnjem varáši, štere mož je tam eden poštēni šuster bio, je prepovedala Juliški, da njena hči edno lepo deklice ma, Esterko, štera je takša, kak eden mali angeo.

Največkrat je edna znücana stara kniga bila pred njima, ta kniga je Sveto-pismo, Biblia bila, z štere knige je Juliška čtela na glas. Takšega hipa ste tak čütile, da je njihov najbogši pajdaš: Jezuš ž njima, ki njivi trošta i batrivi, da že skoron vcagate, da njiva je moč spfaliavala.

To knigo je Gdrđojca dobro poznala. Ne je zaman slüžila 12 let pri ednom preveč dobre düše duhovniku.

Tam se je ona dosta lepoga i dobrog navčila od Boga i od Jezüša. Z tem znanjom je sledi gojila svojo deco v poštenosti, v poniznosti i bogabojznosti.

Dale.

Sprotoletje so hižo tudi povekšati dali, z ciglom so dali pokriti, v kühinjo so lepi šparet dali napraviti. Z male kamre so Juliški edno lepo hižo dali vó, spraviti i vse hiže popodivali. Küpili so lepe omare, kanape. Szántóojca se je hvalila z lepim pohištvo i sosedam je kazala i povedla, kelko je vse to koštalo.

Juliški se je preveč vidla ta sprememba, veselila se je lepoj hiži, lepoj obleki i čüdüvala se je, da njej roditelje zdaj tak povoli denejo. Istina na delo so jo tudi ne gnali, ali da je vidla da mati zdaj dvakrat telko dela, kak prle, je Juliška znova začnola delati. Ar so te velki bogaci edno hlapico ne ščeli držati, ka bi jo plačüvali i krmili i te bi ešče nikaj ne tak včinila, kak bi se njim vidlo. Zadosta je te nori Peti, kak je sin Janči povrgo, od šteroga nikaj ne-vejo, ali živi, ali je pa mro.

Kak se je Juliška prevčila k lepomi i dobromi, ravno se je tudi tak navolila. Kak bi se pa ne navolila, čí je ne bila vsigdar vesela i zadovolna, te je že kregana bila. Kak dosta trošimo na



## Koji putevi vode do ekonomskoga ojačanja hrvatskoga naroda?

(Predavanje za „Radišin dan 1926.“ priredili gg. dr. Ivo Pilar i dr. Mato Hanžeković).

Iza poljoprivrede je kod našeg naroda trgovačko-obrtna djelatnost najodlučnija za postignuće hrvatskog materijalnog blagostanja. Obrt i trgovinu moramo nastojati predati u ruke naših sinova, radi čega moramo savjesno voditi pregled preko te grane narodnog gospodarstva. I tu će u prvom redu odlučiti odgoj. Taj rad mora ići za stvaranjem jakog Hrvatskog naobraženog trgovačkog i obrtnog staleža. Jaka poljoprivreda jest neiscrpivo područje obrtno-trgovačke djelatnosti i ako njihovi nužnom ovisnošću izazvani odnosi budu uredjeni razumno i praktično, mi po zakonu uzročnosti, koji vlada na zemlji i nebesima, moramo krenuti budućnosti narodnog blagostanja. Jer su obrt i trgovina najneposrednija privredna djelatnost, to njen rad mora biti uredjen tako, da bude u punom jeku u izvjesno vrijeme i na izvjesnom mjestu. Jer obrt i trgovina sudjeluju na svakom koraku našeg života, i bez njih ne možemo ni zamisliti narodnu privrednu cjelinu, to ne zahtijevaju više naobrazbe i okretnosti nego što se to u prvi mah čini. Stoga procvat i razvoj tih privrednih grana traži novi, svjež i postojani rad oko izobrazbe hrvatskog trgovačko-obrtnog pomlatka. Moramo voditi računa o tome, koja grana te privrede naročito potrebuje pomlatka, moramo voditi točnu statistiku o svakoj osobi, koja se posvećuje tom zvanju, jer samo tako ćemo utjecati na izradnju solidnog podmlatka.

Vrijedno je spomenuti, da je naš »Hrvatski Radiša« jedini duboko shvatio potrebu stvaranja hrvatskog poljoprivrednog staleža i od god 1903. do danas, on je preko devet hiljada Hrvatske djece predao hrvatskoj privredi. Ako još uvažimo propagandu, koju je »Hrvatski Radiša« vodio kroz godine tumačeći važnost privrednog života, možemo zadovoljno gledati na uspjehe dosadašnjeg rada.

Industriju treba podići, polazeći prvenstveno sa gledišta, da treba osnovati poljoprivrednu industriju i industriju prvobitnih preradjevina, tako da se svi naši poljoprivredni produkti u zemlji oplemene.

Industriju treba udesiti u prvom redu za domaću potrebu, a samo u onim granama, u kojima imademo osobite pogodnosti ili obilje posebnih sirovina, i za izvoz.

Tvorničarstvo treba dizati samo u poljoprivredno pasivnim krajevima, koje smo prije spomenuli. Tu treba u prvom redu podizati i usavršavati kućnu industriju, koja može živjeti i na selu. Treba sačuvati i usavršiti već postojeće kućne industrije u našim zemljama, čipkarstvo na dalmatinskim otocima, tkanje

sagova u Hercegovini, zlatne filigram-radnje u Bosni i južnoj Dalmaciju it. Treba ostvariti stručni škole za razne grane kućnog obrta, tkalačke, košaračke, drvorezbarske škole itd.

Prma potrebi narodne privrede treba da se izgradi i čitavi prometni sustav u državi, što dosele ne postoji. Naročito u Hrvatskoj građene su prometne žile prama interesima dvaju centrama u bivšoj monarhiji, a ne prema interesima Hrvatske. Treba izgraditi i usavršiti ceste, željeznice, kanale, plovne rijeke, automobilske i zračne veze. U svim ovim pitanjima treba da odlučuje narodni interes, koji ima zastupati narodna naša politika. Naša duga morska obala mora se što gušćom mrežom prometnih veza spojiti sa nutrašnjosti, a naša nutrašnjost imade dobiti što bolje veze i to ne samo sa Jadranskim, nego i sa Egejskim i Crnim morem. Osobito je važna veza sa Solunom, te bi trebalo izgraditi prugu Zagreb—Banjaluka—Sarajevo—Kosovska Mitrovica—Solun.

Treba obnoviti hrvatsko pomorstvo, koje je uslijed rata teško trpjelo i dovesti ga što prije u predratnu visinu. Prometnoj organizaciji treba posvetiti najveću pažnju, jer bez valjanih prometala nema zdrave privrede.

Mi Hrvati imamo lijepo razvijeno bankarstvo. Treba nastojati, da ono ostane vjerno svojoj glavnoj zadaći, da bude regulativ (upravljač) narodnoj privredi i raspolagač narodnoga kapitala. Treba se brinuti, da se ne otudji narodnom privrednom životu i ne zasiti tuđim kapitalom, pak tako dodje pod uticaj međunarodnog novčarstva.

Općenito valja voditi brigu o što boljoj tehničkoj organizaciji svih privrednih organizacija i uređaba u državi. Osobito brigu valja posvetiti pravosuđu, jer gdje nema pravne sigurnosti, ne može biti ni napretka u privredi.

Zapamtiti: Samo je rad izvor blagostanja i ekonomskog podizanja.

— Rad mora biti ustrajan ekonomičan sustavan i razborito vođen (metodično) a mora imati i stanovite uvjete, naime stanovitu misaonu, socijalno, tehničko i financijsku organizaciju.

— Naš narod nije još naučio, da ustrajnost rada ovisi o urednom životu, a napose o umjerenosti u jelu i piću, i nije naučio dovoljno štedljivosti, naime da ekonomske uspjehe svoga rada čuva kao bijele novce za crne dane.

— Odgoj za štedljivost i organizaciju štednje postaje jednom bitnom točkom u programu ekonomskoga ojačanja hrvatskoga naroda.

— Onda, kada sve ono, što Hrvati privrede i što hrvatska zemlja donese ili u sebi krije, ostane u hrvatskim rukama, onda će ojačanje hrvatskoga naroda biti gotova stvar.

— Mi moramo ući u naš narod

i medju njim širiti gospodarsku prosvjetu, to je ogroman posao, u kojemu moraju sudjelovati svi narodni sinovi i to kroz mnogo i mnogo godina.

— Najprije moramo organizirati poljoprivrednu prosvjetu.

— Ekonomski preporod omogućit će našem seljaku, da sinove gospodarski školuje i da nam se tako stvaraju domovi nezavisne gospode seljaka.

— Program narodnog prosvjetovanja mora naročito sadržavati stavku o štednji i alkoholu.

— Valjane, darovite i razborite sinove treba da posvećujemo domaćem obrtu i trgovini.

— Taj rad mora ići za stvaranjem jakog hrvatsko naobraženog trgovačkoga i obrtnoga staleža. — Ovi će tekar osnovati u prvom redu poljoprivrednu industriju i idnustriju prvobitnih preradjevina, tako da se svi naši poljoprivredni produkti u zemlji oplemene.

Ovo su želje ne samo gg. predavača nego i Hrv. Radiše, koji sva ta načela ne samo propagira, nego i u život provodi u dubokoj nadi, da će naš pametan i daroviti narod ipak ustrajnim radom doći do svoga ekonomskoga ojačanja i preporoda.

Veliki župan mariborske oblasti.

E. br. 1623/1.

Cene trtam i drž. Maribor, 10. okt. 1926. trtnic za 1926./27.

## Razglas.

Odaja vinskih in sadnih dreves iz državnih trtnic i drevesnic mariborske oblasti.

Prihodnjo spomlad se bo odajalo iz drž. trtnic in drevesnic v mariborski oblasti trtnic in drevesno sadiko najbolj upeljanih vrst, kakor laško graševino, muškatnoga silvanca (sovinjona), belega burgundca, rumenega šipona (pošipa) zelenega silvanca, zlahtnino i dr. cepljenih na rip. port, rupestris št. 9., solonis — rip. 1616. nadalje od jablan: štajerske mešancike, ronskega bobovca i dr. po sledečih znižanih cenah in sicer.

Cepljenke Ia po 1500 Din . . 1000 komadov.

Korenjaki Ia po 250 Din IIa po 75 Din 1000 komadov.

Ključki Ia po 100 Din IIa po 35 Din 1000 komadov; drevesa (visokodebelna) Ia po 15 Din, IIa po 10 Din komad.

To blago se razdeli med manj imovite posestnike, ki doprinesejo od pristojne občine tezađevno potrdilo. Eventualni preostanek se dodeli imovitejšim posestnikom, katerim se pa zaračunajo trte in drevesa po dnevnih cenah. Nadalje veljajo te cene le na oddajnem mestu v dotični trtnici ali drevesnici. Za omot in dovoz na železnice se zaračuna lastne stroške.

Pri dodelitvi se bo v prvi vrsti upoštevalo vinogradnike in sadjarje

mariborske oblasti, potem še le ostalo.

Naročila morajo biti kolekovana (5 Din na vlogo) in se imajo vložiti najkasne je do 25. novembra 1926 in sicer.

1.) Na trte iz območja srezkih poglavarjev Ljutomer, Ptuj, Dolnja Ledava, Murska Sobota, Čakovec in Prelog pri »Upravniku drž. loznega i ovočnega na sada v Kapeli, pošta Slatina Radenci«.

2.) Iz območja srezkega poglavarja Celje pri »Upravniku drž. loznega i ovočnega nasada v Sv. Uršuli, p. Dramlje pri Celju:

3.) Iz območja vseh ostalih srezkih poglavarstev pri »Upravniku drž. loznega in ovočnega nasada v Pekrah, p. Limbuš pri mariboru«:

4.) Naročila na drevesa pa iz območja vseh srezkih poglavarstev mariborske oblasti pri »Upravniku drž. ovočnega nasada v Ptuj«.

Enomu naročniku se zamore dodeliti za enkrat po največ le do 1000 kom. cepljenk, 2000 kom. korenjakov, 5000 kom. ključov in do 100 dreves. Za slučaj neizcrpanja zalog pri tej razdelitvi se bo razdelitev vršila tudi po navadenom roku.

Naročila so obvezna in mora vsak naročnik naročeno blago v slučaju dodelitve prevzeti ozir. plačati.

Veliki župan:

Dr. Pirkmajer s. r.

## GOSPODARSTVO.

### Tržne cene.

Dolnja-Lendava, 22. oktobra

|                           |         |
|---------------------------|---------|
| 100 kg. pšenice . . . . . | 280 Din |
| „ „ žita . . . . .        | 180 „   |
| „ „ ovsa . . . . .        | 160 „   |
| „ „ kukorce . . . . .     | 160 „   |
| „ „ hajdine . . . . .     | 220 „   |
| „ „ Prosa . . . . .       | 200 „   |

## PENEZI.

Zagreb 22. oktobra

|                                 |            |
|---------------------------------|------------|
| 1 Dolar . . . . .               | 56.68 Din. |
| 1 Schilling . . . . .           | 8 „        |
| 1 Češka K. . . . .              | 1.67 „     |
| 20 zlati K. . . . .             | 210 — „    |
| 1 francoski fr. . . . .         | 1.44 „     |
| 1000 madžarski K . . . . .      | 0.79 „     |
| 1 Šveicki fr. . . . .           | 10.98 „    |
| 1 italijanska lira . . . . .    | 1.88 „     |
| 100 dinarov v Zürichu . . . . . | 9.14 Fr.   |

## Živina.

### MESO.

|                          |        |
|--------------------------|--------|
| 1 kg. govedine . . . . . | 13 Din |
| „ „ teletine . . . . .   | 18 „   |
| „ „ svinskoga . . . . .  | 18 „   |
| „ „ špeja . . . . .      | 24 „   |
| „ „ masti . . . . .      | 30 „   |
| Edno jajce 1.25 par.     |        |